

взаємодіяти з основними силами оборони та безпеки по захисту населення від протиправних посягань.

Список використаних джерел

1. Про Національну поліцію України: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

2. Які повноваження надано поліцейським на час дії воєнного стану? URL: <https://golaw.ua/ua/insights/publication/yaki-povnovazhennya-nadano-policzejskim-na-chas-diyi-voennogo-stanu/>

3. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до законів України "Про Національну поліцію" та "Про Дисциплінарний статут Національної поліції України" з метою оптимізації діяльності поліції, у тому числі під час дії режиму воєнного стану» від 13.03.2022 № 7147. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/GI07108A?an=3>

СФИМЕНКО Альона,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра за спеціальністю «Правоохоронна діяльність», курсант 205 н.гр. ННІ № 3, капрал поліції.

Науковий керівник:

СЮРАВЧИК Валерій Григорович,

старший науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції ННІ №3, к.ю.н.

АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ ЗА ПЕРІОД 2022-2023 РОКИ

В Україні з початку повномасштабного російського вторгнення зросла кількість злочинів, характерних для воєнного часу – проти національної безпеки. Особливо різке зростання злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку – це пропаганда війни, розв’язання та ведення агресивної війни, порушення законів та звичаїв війни, поширення забороненої символіки, виправдання чи заперечення російської агресії, екоцид, геноцид, найманство тощо.

За даними звітів Національної поліції України щодо запобігання кримінальним правопорушенням [1], протягом 2022-2023 років значно збільшилась кількість кримінальних правопорушень:

– проти волі, честі та гідності особи – з 451 правопорушення до 1,5 тис. Збільшення в 3,3 рази, але при цьому кількість направлених до

суду з обвинувальним актом кримінальних проваджень не збільшилась, а навпаки зменшилась у 2,5 рази. Зрозуміло чому, адже збільшення відбулось за рахунок ст. 1461 КК України – «Насильницьке зникнення» [3]. У 2022 році їх обліковано 1219 правопорушень, у порівнянні з 25 у 2021 році. Тобто, йдеться про факти зникнення людей безвісті під час війни й у переважній більшості випадків винуватих знайти не вдасться;

– проти порядку несення військової служби (військових) – з 1,6 тис. до 4,4 тис. (збільшення на 270 %, але кількість направлених до суду з обвинувальним актом кримінальних проваджень збільшилась лише на 22 %). Збільшення відбулось за рахунок, на жаль, статті 407 («Самовільне залишення військової частини або місця служби»), 408 («Дезертирство») і 402 КК України («Непоко́ра») [3]. У 2022 році їх обліковано, разом, 3188, у порівнянні з 71 у 2021 році. До суду направлено 449 кримінальних проваджень;

– проти основ національної безпеки України – з 332 правопорушень до 10,4 тис. (збільшення в 31 раз, але кількість направлених до суду з обвинувальним актом кримінальних проваджень збільшилась лише в 5 разів). Збільшення відбулось за рахунок ст. 110 («Посягання на територіальну цілісність і недоторканість України»), ст. 111 («Державна зрада») і ст. 111-1 КК України («Колабораційна діяльність»). Таких злочинів у 2022 році обліковано 9897 у порівнянні з 165 у 2021 році (у 2021 році статті 111-1 у КК ще не було) [3];

– проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку – зі 125 правопорушень до 20,8 тис. (збільшення в 66 разів, але кількість направлених до суду з обвинувальним актом кримінальних проваджень збільшилась лише у 12 разів). Збільшення відбулось переважно за рахунок ст. 438 («Порушення законів та звичаїв війни») і ст. 436-2 КК України («Виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України, глорифікація її учасників»). Таких злочинів у 2022 році обліковано 20556 проти 57 злочинів у 2021 році (у 2021 році статті 436-2 у КК ще не було) [1].

У 2022 році діяльність правоохоронних органів здійснювалась в умовах підвищеного навантаження, що пов'язано з виконанням як безпосередньо функцій з протидії злочинності, так і з виконанням завдань з відсічі та стримування збройної агресії російської федерації.

З початку збройної агресії рф, станом на 01.01.2023, слідчими Національної поліції розпочато понад 56,1 тис. кримінальних

проваджень за фактами вчинення на території країни злочинів військовослужбовцями збройних сил рф та їх пособниками, серед них зокрема:

- порушення законів та звичаїв війни (стаття 438 КК України) – 44 498;

- посягання на територіальну цілісність і недоторканність України (стаття 110 КК України) – 9 176;

- колабораційна діяльність (стаття 111-1 КК України) – 2 230;

- державна зрада (стаття 111 КК України) – 106;

- диверсія (стаття 113 КК України) – 37;

- терористичний акт (стаття 258 КК України) – 18;

Серед майнових злочинів, вчинених в умовах воєнного стану:

- крадіжка – 65 872;

- грабїж – 1 754;

- розбїй – 356 [1; 3].

На думку науковців, велике значення у запобіганні кримінальним правопорушенням під час воєнного стану відіграє діяльність Національної поліції України у взаємодії з Національною гвардією України та Збройними силами України щодо виявлених правопорушень на блокпостах [4, с. 9]. Ефективність «стоп-контролів» із року в рік постійно зростає. Серед виявлених правопорушень за 2022 р. – 478 кримінального характеру, за кожним розпочато досудове розслідування. Основне навантаження працівників Національної поліції України на блок постах у протидії незаконному обігу зброї. Так, лише на блокпостах (станом на кінець липня 2022 року) поліцейськими під час проведення перевірок вилучено 630 одиниць зброї, 45 тисяч набоїв, 350 гранат, що, як заявляють у Національній поліції, становить приблизно половину вилученої з незаконного обігу зброї, яка могла вийти в мирне життя й застосовуватися з протиправними цілями [4, с. 9; 5, с. 167].

У 2023 році Національна поліція і надалі здійснювала комплекс заходів щодо реалізації проєктів розвитку, функціональної розбудови, захисту прав і свобод громадян від протиправних посягань, посилення протидії кримінальній протиправності, забезпечення публічної безпеки і порядку, надання сервісних поліцейських послуг населенню, а також виконання завдань територіальної оборони, забезпечення та здійснення заходів правового режиму воєнного стану. Не залишилася поза увагою превентивна та профілактична робота поліції з населенням, особливо в прикордонних областях та регіонах, де тимчасово розміщуються внутрішньо переміщені особи.

У 2023 році діяльність правоохоронних органів також здійснювалася в умовах підвищеного навантаження, що пов'язано з виконанням як безпосередньо функцій з протидії злочинності, так і з виконанням завдань з відсічі та стримування збройної агресії російської федерації.

З метою відстеження та аналізу оперативної обстановки в державі та окремих її регіонах, у тому числі в районах ведення бойових дій, участі особового складу поліції у виконанні заходів правового режиму воєнного стану організовано цілодобову діяльність ситуаційних центрів Національної поліції. У 2023 році слідчими Національної поліції розпочато понад 54,6 тис. кримінальних проваджень за фактами вчинення на території країни злочинів військовослужбовцями збройних сил рф та їх пособниками (з початку збройної агресії рф – 110,7 тис.).

За 2023 рік слідчими Національної поліції розпочато понад 54,6 тис. кримінальних проваджень за фактами вчинення на території країни злочинів військовослужбовцями збройних сил рф та їх пособниками, серед них зокрема:

- порушення законів та звичаїв війни (стаття 438 КК України) – 51 700;
- посягання на територіальну цілісність і недоторканність України (стаття 110 КК України) – 74
- колабораційна діяльність (стаття 111-1 КК України) – 1 300;
- державна зрада (стаття 111 КК України) – 133;
- диверсія (стаття 113 КК України) – 23;
- терористичний акт (стаття 258 КК України) – 30 [2; 3].

Щодо запобігання кримінальним правопорушенням у сфері інформаційної війни:

- заблоковано інформканалів РФ та РБ – 2860;
- підготовлено досье на військовослужбовців РФ – 45 450 [2].

Упродовж 2023 року слідчими Національної поліції до ЄРДР зареєстровано 374,2 тис. кримінальних правопорушень, що на 37 % більше, ніж у 2022 році (272,9 тис.). Спостерігається зниження кількості вчинених окремих видів кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я людей, а також проти власності, зокрема незаконних заволодінь транспортними засобами – на 63 % (з 4,1 тис. до 1,5 тис.); пограбувань – на 22 % (з 2,2 тис. до 1,7 тис.); розбійних нападів – на 20 % (з 473 до 381); тяжких тілесних ушкоджень – на 9 % (з 1,5 тис. до 1,4 тис.); ТТУ зі смертельними наслідками – на 8 % (з 410 до 379) [2].

Водночас розкрито на 43 % більше кримінальних правопорушень (180,3 тис.). Спостерігається збільшення питомої ваги розкриття згвалтувань – до 94 %, тяжких тілесних ушкоджень – до 99 %, тяжких тілесних ушкоджень, що призвели до смерті потерпілого – до 98 %, та смертельних ДТП (з 37 % до 54 %). Розкрито 1033 незаконних заволодінь транспортними засобами, на 37 % більше хуліганств, на 34 % крадіжок (48,9 тис.), на 64 % вимагань (297) та у 2,4 рази більше шахрайств (18,2 тис.). Упродовж 2023 року збільшилася на 18 % кількість виявлених фактів незаконного поводження зі зброєю (з 4,5 тис. до 5,3 тис.), що пов'язано зі зростанням кількості зброї та боєприпасів у цивільного населення країни, зокрема трофейної, унаслідок продовження збройної агресії РФ проти України. Розкрито на 29 % (з 3,4 тис. до 4,4 тис.) більше таких злочинів [2].

Аналізуючи вище викладене, можна дійти висновку, що попри те, що рівень злочинності за два роки повномасштабної війни в Україні не зріс, вона отримала свій «характер». Зокрема, зросла кількість тяжких і особливо тяжких злочинів, а вулична злочинність стала меншою. У перший рік повномасштабної війни було обліковано 17 тисяч 422 злочини проти національної безпеки, у 2023 році – 6 тисяч 270. Сюди входять посягання на територіальну цілісність України, дії, спрямовані на насильницьку зміну влади, колабораційна діяльність, державна зрада, диверсія, пособництво ворогу, перешкоджання діяльності ЗСУ, а також поширення інформації про переміщення техніки та військових [2].

Наразі у 2024 році є злочинний світ, який живе за своїми законами і поняттями. Наразі уся діяльність правоохоронців зосереджена, у більшій частині, на виявленні диверсійних груп, терористів, пособників, колаборантів. І всі правоохоронні органи, зокрема і Національна поліція України, співпрацюючи з СБУ та ЗСУ, спільно запобігають військовим злочинам. Тобто змінився фокус діяльності правоохоронних органів.

Список використаних джерел

1. Звіт Національної поліції України про результати роботи у 2022 році. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-preprod/sites/1/%20НПУ%20за%202022%20рік_.pdf; <https://www.npu.gov.ua/diyalnist/zvitnist/riczni-zviti>
2. Звіт Національної поліції України про результати роботи у 2023 році. URL: https://media-www.npu.gov.ua/npu-preprod/sites/1/Docs/Dialnist/Riczni_zvity/zvit_NPU_2023.pdf.

3. Кримінальний кодекс України: Закон від 05.04.2001 р. № 2341-III. Дата оновлення: 27.01.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 01.05.2023).

4. Порядок перевірки поліцейськими транспортних засобів на блокпостах: мет. рек. / В. Л. Костюк, В. Г. Сюравчик. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2023. 51 с.

5. Свірін М.О. Проблемні питання вдосконалення протидії незаконному обігу зброї в умовах воєнного стану в Україні. Вивчення криміногенної ситуації в Україні та прогнозування її подальшої динаміки (вплив воєнних факторів): матеріали наук.-практ. круглого столу (м. Київ, 07 вересня 2022 р.) / [редкол. : Вербенський М. Г., Опришко І. В., Кулик О. Г. та ін.]. Київ: ДНДІ МВС України; Харків: Мачулін. 2022. 214 с. С. 167–173.

ЖУРАВСЬКИЙ Артем,

здобувач ступеня вищої освіти бакалавра
за спеціальністю «Ювенальна превенція»,
курсант 103 н.гр. ННІ № 3, рядовий поліції.

Науковий керівник:

МОЗОЛЬ Вікторія Василівна,

старший науковий співробітник наукової
лабораторії з проблем превентивної діяльності та
запобігання корупції ННІ №3, к.ю.н.,
підполковник поліції.

НАЦІОНАЛЬНА ПОЛІЦІЯ УКРАЇНИ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОГО СПРОТИВУ

*“У вогні пертворюється залізо у сталь,
у боротьбі пертворюється народ у Націю”*

Євген Коновалець

Невід’ємною частиною національного спротиву в умовах протидії агресії російської федерації проти України сьогодні стала Національної поліція.

Правові засади національного спротиву, повноваження та завдання сил оборони та інших суб’єктів з питань ведення національного спротиву визначені в Законі України «Про основи національного спротиву» [1].

Під національним спротивом варто розуміти комплекс заходів, які організуються та здійснюються з метою сприяння обороні України шляхом максимально широкого залучення громадян України